

SOCIÁLNO - PRÁVNÝ INFORMÁTOR

príloha HS 1/2012

**SLOVENSKÉ
HEMOFILICKÉ ZDRUŽENIE**

Výhody a zľavy pre fyzické osoby s ťažkým zdravotným postihnutím

Zdravotné postihnutie jednotlivca sa spoločnosť snaží kompenzovať určitým balíkom výhod a zliav.

Služby súvisiace s poskytovaním zdravotnej starostlivosti

- Od úhrady za **štatistické spracúvanie lekárskeho poukazu** súvisiace s vydaním **zdravotníckych pomôcok** predpísaných na jednom lekárskom poukaze je **oslobodený** poistenec, ktorý je držiteľom preukazu občana s ťažkým zdravotným postihnutím, ak pri výdaji zdravotníckej pomôcky preukáže, že má Úradom práce, sociálnych vecí a rodiny priznaný peňažný príspevok na kompenzáciu zvýšených výdavkov na zaobstaranie pomôcky,
- Od úhrady za **dopravu** je **oslobodený** poistenec s ťažkým zdravotným postihnutím, ktorý je odkázaný na individuálnu prepravu osobným motorovým vozidlom.

Zdravotné poistenie

Sadzba poistného na zdravotné poistenie je

- pre **zamestnanca** so zdravotným postihnutím - **2 %** z vymeriavacieho základu,
- pre samostatne zárobkovo činnú osobu (ďalej len "**SZČO**") so zdravotným postihnutím - **7 %** z vymeriavacieho základu,
- pre **zamestnávateľa**, ktorý zamestnáva osoby so zdravotným postihnutím - **5 %** z vymeriavacieho základu,
- pre **dobrovoľne nezamestnanú osobu**, ak ide o osobu so zdravotným postihnutím - **7%** z vymeriavacieho základu.

Dane

Správca dane (obec) môže ustanoviť zníženie dane alebo oslobodiť od dane zo stavieb alebo od dane z bytov

- **stavby na bývanie a byty** vo vlastníctve fyzických osôb s ťažkým zdravotným postihnutím, alebo držiteľov preukazu fyzickej osoby s ťažkým zdravotným postihnutím, alebo držiteľov preukazu fyzickej osoby s ťažkým zdravotným postihnutím s potrebou sprievodcu,
- **garáže a nebytové priestory** v bytových domoch slúžiace ako garáž vo vlastníctve fyzických osôb s ťažkým zdravotným postihnutím, alebo držiteľov preukazu fyzickej osoby s ťažkým zdravotným postihnutím, alebo držiteľov preukazu fyzickej osoby s ťažkým zdravotným postihnutím s potrebou sprievodcu, ktoré slúžia pre motorové vozidlo používané na ich dopravu.

Poplatky

Od poplatku je za **predĺženie platnosti preukazu osobitného označenia vozidla** pre ťažko zdravotne alebo ťažko pohybovo postihnutú fyzickú osobu odkázanú na individuálnu prepravu táto fyzická osoba oslobodená.

Tiež je pre občana s ťažkým zdravotným postihnutím a držiteľa preukazu fyzickej osoby s ťažkým zdravotným postihnutím, **oslobodené** od poplatku vydanie rozhodnutia na **vývoz alebo dovoz psa so špeciálnym výcvikom**, ktoré je ináč spoplatňované sumou 9,50 €.

Od poplatku za **vydanie stavebného povolenia** na zmeny stavieb na bývanie sú oslobodení občania s ťažkým zdravotným postihnutím, držiteľia preukazu fyzickej osoby s ťažkým zdravotným postihnutím a držiteľia preukazu fyzickej osoby s ťažkým zdravotným postihnutím so sprievodcom.

Fyzické osoby s ťažkým zdravotným postihnutím sú od povinnosti platiť úhradu za služby verejnosti (koncesionárske poplatky) poskytované STV a SRO **oslobodené**.

Cestovanie

Cestovanie ŽSR

Cestujúcim, ktorí sú držiteľmi preukazu fyzickej osoby s ťažkým zdravotným postihnutím, poskytujú ŽSR **zľavu 50 %** z obyčajného cestovného v 2. vozňovej triede vlakov osobnej dopravy. Držiteľ preukazu s červeným pruhom má nárok aj na **bezplatnú prepravu** svojho **sprievodcu a invalidného vozíka** v služobnom vozni.

Cestovanie autobusom

Pri cestovaní autobusovou dopravou sú zdravotne postihnutým občanom, po preukázaní sa preukazom fyzickej osoby s ťažkým zdravotným postihnutím, u väčšiny dopravcov poskytované zľavy z cestovného. Takéto zľavy a prípadne aj úplné oslobodenia sa vzťahujú aj na **sprievodcu** postihnutej osoby a **vodiaceho psa**. **Konkrétne podmienky a výšky zliav** sú uverejnené **v tarifách** jednotlivých dopravcov.

MHD

Na všetkých linkách MHD v niektorých mestách (napr. Bratislava, Košice) sa **bezplatne** prepravujú držiteľia preukazu fyzickej osoby s ťažkým zdravotným postihnutím vrátane invalidného vozíka, sprievodcu alebo vodiaceho psa.

Cestovanie autom

Úhrada za užívanie **vymedzených úsekov diaľnic, ciest pre motorové vozidlá a ciest I. triedy** sa **neplatí** pri motorových vozidlách, na ktoré sa občania s ťažkým zdravotným postihnutím poskytuje peňažný príspevok na zvýšené výdavky súvisiace so zabezpečením prevádzky osobného motorového vozidla.

Lacnejšie telefonovanie pre držiteľov preukazu fyzickej osoby s ťažkým zdravotným postihnutím so sprievodcom.

Držiteľia preukazu fyzickej osoby s ťažkým zdravotným postihnutím so sprievodcom v súvislosti s telekomunikačným zákonom sú oslobodení, resp. neplatia mesačný poplatok za stanicu, resp. paušálny poplatok za telefónny aparát. Platia len za skutočne prevolané hovory.

Niektorí prevádzkovatelia kultúrnych zariadení a poskytovatelia služieb (napr. v knižnici, na plavárni, iné) poskytujú zľavy, o ktoré je však potrebné informovať sa priamo u nich. Väčšinou sa jedná o zľavy na vstupenky do kín, kúpaliská, do divadla, za členský poplatok v knižniciach.

Na výhody a zľavy, ktoré poskytuje príslušný obecný úrad alebo mestský úrad je potrebné sa informovať priamo na príslušnom obecnom alebo mestskom úrade podľa miesta trvalého pobytu občana s ťažkým zdravotným postihnutím.

Oddelenie posudkových činností na úradoch práce, sociálnych vecí a rodiny

S účinnosťou od 01.01.2009 je platný zákon č. 447/2008 Z.z. o peňažných príspevkoch na kompenzáciu ťažkého zdravotného postihnutia a o zmene a doplnení niektorých zákonov, v zmysle ktorého oddelenie posudkových činností postupuje pri posudzovaní sociálnych dôsledkov ťažkého zdravotného postihnutia.

Zákon upravuje:

1. právne vzťahy pri poskytovaní peňažných príspevkov na kompenzáciu sociálnych dôsledkov ťažkého zdravotného postihnutia,
2. právne vzťahy pri vyhotovení preukazu fyzickej osoby s ťažkým zdravotným postihnutím a parkovacieho preukazu pre fyzickú osobu so zdravotným postihnutím.

Ťažké zdravotné postihnutie je zdravotné postihnutie s mierou funkčnej poruchy najmenej 50 %.

Funkčná porucha je nedostatok telesných schopností, zmyslových schopností alebo duševných schopností fyzickej osoby, ktorý z hľadiska predpokladaného vývoja zdravotného postihnutia bude trvať dlhšie ako 12 mesiacov.

I. Posudková činnosť na účely kompenzácie, preukazu a parkovacieho preukazu je:

A. lekárska posudková činnosť:

- hodnotí na základe lekárskeho nálezu spravidla **nie staršieho ako 6 mesiacov** zdravotný stav, jeho zmeny a poruchy, ktoré podmieňujú zdravotné postihnutie fyzickej osoby,
- posudzuje fyzickú schopnosť a psychickú schopnosť fyzickej osoby vykonávať opatrovanie,
- posudzuje fyzickú schopnosť a psychickú schopnosť fyzickej osoby s ťažkým zdravotným postihnutím udeliť písomný súhlas,
- výsledkom lekárskej posudkovej činnosti je **lekársky posudok**, ktorý obsahuje:
 - a) mieru funkčnej poruchy,
 - b) vyjadrenie, že ide o fyzickú osobu s ťažkým zdravotným postihnutím,
 - c) termín opätovného posúdenia zdravotného stavu,
 - d) posúdenie sociálnych dôsledkov v oblastiach kompenzácií a posúdenie jednotlivých druhov odkázanosti fyzickej osoby s ťažkým zdravotným postihnutím,

B. sociálna posudková činnosť:

- výsledkom sociálnej posudkovej činnosti je **posudkový záver**, ktorý obsahuje:

1. **sociálne dôsledky ťažkého zdravotného postihnutia**, ktoré má fyzická osoba v dôsledku ťažkého zdravotného postihnutia v porovnaní s fyzickou osobou bez zdravotného postihnutia rovnakého veku, pohlavia a za rovnakých podmienok, a ktoré nie je schopná z dôvodu ťažkého zdravotného postihnutia prekonať sama:

- a. **v oblasti mobility a orientácie** – účelom kompenzácie je uľahčiť prístup k veciam osobnej potreby, prístup k stavbám, uľahčenie orientácie a premiestňovania,
- b. **v oblasti komunikácie** – účelom kompenzácie je umožniť styk so spoločenským prostredím a prístup k informáciám,
- c. **v oblasti zvýšených výdavkov** – účelom kompenzácie je zmiernenie dôsledkov zvýšených výdavkov na:
 - o diétne stravovanie,
 - o hygienu alebo opotrebovanie šatstva, bielizne, obuvi a bytového zariadenia,
 - o prevádzku osobného motorového vozidla,
 - o starostlivosť o psa so špeciálnym výcvikom,
- d. **v oblasti sebaobsluhy** – účelom kompenzácie je pomoc pri úkonoch sebaobsluhy,

2. návrh kompenzácií sociálnych dôsledkov ŤZP v jednotlivých oblastiach posudzovania za účelom zmiernenia alebo prekonania sociálnych dôsledkov ŤZP formou peňažných príspevkov na kompenzáciu:

- peňažný príspevok na osobnú asistenciu,
- peňažný príspevok na kúpu pomôcky,
- peňažný príspevok na výcvik používania pomôcky,
- peňažný príspevok na úpravu pomôcky,
- peňažný príspevok na opravu pomôcky,
- peňažný príspevok na kúpu zdvíhacieho zariadenia – zdvíhacie zariadenie je najmä schodolez, zdvihák, šikmá schodisková plošina, zvislá schodisková plošina, výťah, stropné zdvíhacie zariadenie,
- peňažný príspevok na kúpu osobného motorového vozidla,
- peňažný príspevok na úpravu osobného motorového vozidla,
- peňažný príspevok na prepravu,
- peňažný príspevok na úpravu bytu,
- peňažný príspevok na úpravu rodinného domu,
- peňažný príspevok na úpravu garáže,
- peňažný príspevok na kompenzáciu zvýšených výdavkov:
 - na diétne stravovanie,
 - súvisiacich
 - s hygienou alebo s opotrebovaním šatstva, bielizne, obuvi a bytového zariadenia,
 - so zabezpečením prevádzky osobného motorového vozidla,
 - so starostlivosťou o psa so špeciálnym výcvikom,
- peňažný príspevok na opatrovanie

Na základe lekárskeho posudku a na základe posudkového záveru oddelenie posudkových činností vypracúva:

1. komplexný posudok na účely kompenzácie, ktorý obsahuje:

- mieru funkčnej poruchy,
- vyjadrenie, že ide o fyzickú osobu s ťažkým zdravotným postihnutím,
- sociálne dôsledky ťažkého zdravotného postihnutia vo všetkých oblastiach kompenzácie,
- návrh druhu peňažného príspevku na kompenzáciu,

- o vyjadrenie, či fyzická osoba s ťažkým zdravotným postihnutím je odkázaná na sprievodcu,
- o vyjadrenie, či fyzická osoba s ťažkým zdravotným postihnutím je odkázaná na individuálnu prepravu osobným motorovým vozidlom alebo či má praktickú alebo úplnú slepotu oboch očí,
- o termín opätovného posúdenia zdravotného stavu,

2. posudok na účely zákona o službách zamestnanosti:

je vypracúvaný na podnet odboru služieb zamestnanosti – oddelenia informačno-poradenských a sprostredkovateľských služieb, oddelenia služieb zamestnateľnosti a oddelenia služieb zamestnávateľom na účely posudzovania zdravotnej spôsobilosti uchádzača o zamestnanie

obsahuje:

- o posudzovanie možnosti zaradenia uchádzača o zamestnanie do vhodného zamestnania vzhľadom na jeho zdravotný stav, ak odmietol prijať vhodné zamestnanie z dôvodu, že nezohľadňuje jeho zdravotný stav,
- o posudzovanie možnosti účasti na programe aktívnych opatrení na trhu práce a na aktivačnej činnosti vzhľadom na zdravotný stav,
- o posudzovanie opodstatnenosti zdravotných dôvodov na skončenie prevádzkovania alebo vykonávania samostatnej zárobkovej činnosti zo zdravotných dôvodov, na ktorú bol poskytnutý príspevok,

3. posudok na účely štátnych sociálnych dávok:

je vypracúvaný na podnet oddelenia štátnych sociálnych dávok,

obsahuje:

- o poskytovanie rodičovského príspevku do 6. roku veku dieťaťa z dôvodu dlhodobo nepriaznivého zdravotného stavu dieťaťa,
- o neschopnosť pripravovať sa na budúce povolanie a vykonávať zárobkovú činnosť – poskytovanie prídavkov na dieťa od skončenia povinnej školskej dochádzky do 18. roku veku.

Za **dieťa s dlhodobo nepriaznivým zdravotným stavom** sa považuje dieťa, ktorého choroba alebo stav podľa poznatkov lekárskej vedy trvajú viac ako 12 po sebe nasledujúcich mesiacov alebo je predpoklad, že budú trvať viac ako 12 po sebe nasledujúcich mesiacov a zároveň vyžadujú osobitnú starostlivosť.

Ďalšie činnosti oddelenia posudkových činností:

- a) vyhotovenie preukazov fyzických osôb s ťažkým zdravotným postihnutím,
- b) vyhotovenie preukazov fyzických osôb s ťažkým zdravotným postihnutím so sprievodcom,
- c) vyhotovenie parkovacích preukazov pre fyzické osoby s ťažkým zdravotným postihnutím,
- d) vydávanie potvrdení, ktoré obsahuje vyjadrenie, či fyzická osoba je fyzicky schopná a psychicky schopná vykonávať opatrovanie, alebo či fyzická osoba s ťažkým zdravotným postihnutím je schopná udeliť písomný súhlas,
- e) úhrada zdravotných výkonov poskytovateľovi zdravotnej starostlivosti na účely zákona o peňažných príspevkoch na kompenzáciu ťažkého zdravotného postihnutia,
- f) kontrola dodržiavania liečebného režimu dočasne pracovne neschopných uchádzačov o zamestnanie,
- g) vykonávanie terénnej sociálnej práce,
- h) poskytovanie fyzickým osobám sociálne poradenstvo a poradenstvo vo veciach kompenzácie, preukazu a parkovacieho preukazu.

Rozhodovacia činnosť oddelenia posudkových činností:

1. rozhodovanie o preukaze fyzickej osoby s ťažkým zdravotným postihnutím,
2. rozhodovanie o preukaze fyzickej osoby s ťažkým zdravotným postihnutím so sprievodcom,
3. rozhodovanie o parkovacom preukaze.

Konanie

O preukaze, jeho odňatí a o povinnosti vrátiť preukaz rozhoduje príslušný **úrad práce, sociálnych vecí a rodiny**. To isté platí aj pre parkovací preukaz.

Konanie o preukaze a konanie o parkovacom preukaze sa **začína na základe písomnej žiadosti** fyzickej osoby alebo rodiča maloletého dieťaťa alebo fyzickej osoby, ktorá má dieťa zverené do osobnej starostlivosti na základe rozhodnutia súdu.

Táto žiadosť musí obsahovať:

- meno a priezvisko fyzickej osoby, ktorá žiada o preukaz alebo o parkovací preukaz,
- dátum jej narodenia,

- adresu jej trvalého pobytu alebo prechodného pobytu,
- doklad o tom, že ide o občana SR s trvalým alebo prechodným pobytom v SR, prípade cudzinca, ktorý spĺňa stanovené podmienky,
- jej rodné číslo, ak je pridelené,
- lekársky nález.

Podkladom na rozhodnutie o preukaze je lekársky posudok, podkladom na rozhodnutie o parkovacom preukaze je komplexný posudok alebo posudok na účely parkovacieho preukazu.

Príslušný orgán rozhodne o **odňatí preukazu alebo parkovacieho preukazu** a o povinnosti vrátiť ho, ak sa zistí, že sa vyhotovil neprávom, ak sa zmenia skutočnosti rozhodujúce na trvanie nároku alebo fyzická osoba s ťažkým zdravotným postihnutím sa na písomnú výzvu príslušného orgánu nepodrobí vyšetreniu, posúdeniu alebo opätovnému posúdeniu zdravotného stavu a bola na tento dôsledok vo výzve písomne upozornená. Fyzická osoba je povinná **vrátiť preukaz alebo parkovací preukaz do 30 dní** od nadobudnutia právoplatnosti rozhodnutia o jeho odňatí.

Praktická rada:

Od 1. 1. 2009 sa preukazy vydávajú podľa zákona č. 447/2008 Z.z. o peňažných príspevkoch na kompenzáciu ťažkého zdravotného postihnutia a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.

Preukazy občana s ťažkým zdravotným postihnutím vydané do 31.12.2008 zostávajú **platné**, kým fyzickej osobe s ťažkým zdravotným postihnutím nebude vydaný nový preukaz, **najneskôr však do 31. decembra 2013**.

Osobitné označenia vozidla prepravujúceho ťažko zdravotne postihnutú osobu alebo ťažko pohybovo postihnutú osobu odkázanú na individuálnu prepravu **vydané do 31.12.2008** zostávajú **platné**, kým fyzickej osobe so zdravotným postihnutím nebude vydaný nový parkovací preukaz, **najneskôr však do 31. decembra 2012**.

Preukaz fyzickej osoby s ťažkým zdravotným postihnutím

Fyzické osoby s ťažkým zdravotným postihnutím majú nárok na rozličné zľavy a výhody, ktorý preukazujú predložením **preukazu fyzickej osoby s ťažkým zdravotným postihnutím**. Ten sa osobe vydá, ak z právoplatného rozhodnutia o peňažnom príspevku na kompenzáciu alebo z právoplatného rozhodnutia o preukaze vyplýva, že ide o fyzickú osobu s ťažkým zdravotným postihnutím.

Tento **preukaz obsahuje:**

- názov príslušného orgánu, ktorý preukaz vyhotovil,
- evidenčné číslo preukazu,
- fotografiu držiteľa preukazu,
- meno, priezvisko, titul, dátum narodenia držiteľa preukazu a adresu jeho trvalého pobytu alebo prechodného pobytu,
- podpis držiteľa preukazu, ak je schopný sa podpísať,
- miesto a dátum vyhotovenia preukazu,
- odtlačok úradnej pečiatky orgánu príslušného na vyhotovenie preukazu a podpis oprávneného zamestnanca tohto orgánu,
- poznámku, v ktorej sa uvedie názov preukazu v anglickom jazyku slovami "CARD OF PERSON WITH DISABILITIES"; pri fyzickej osobe s ťažkým zdravotným postihnutím s praktickou slepotou alebo úplnou slepotou sa uvedú aj slová "nevidiaci - blind" a pri nepočujúcej fyzickej osobe s ťažkým zdravotným postihnutím sa uvedú aj slová "nepočujúci - deaf",
- ochranné prvky, ktorými sú vodotlač, hologram a zaliatie preukazu do fólie,
- poučenie.

Pre osoby, ktoré sú **odkázané na sprievodcu**, existuje **osobitný preukaz** fyzickej osoby s ťažkým zdravotným postihnutím so sprievodcom, ktorý sa označuje červenou čiarou.

Fyzická osoba s ťažkým zdravotným postihnutím je **odkázaná na sprievodcu**, ak je odkázaná na pomoc inej fyzickej osoby alebo na pomoc psa so špeciálnym výcvikom pri zabezpečovaní pohybu, orientácie a komunikácie so spoločenským prostredím, a to najskôr od dovŕšenia tretieho roku veku tejto osoby.

Parkovací preukaz fyzickej osoby s ťažkým zdravotným postihnutím

Fyzickej osobe s ťažkým zdravotným postihnutím, ktorá je podľa posudku **odkázaná na individuálnu prepravu osobným motorovým vozidlom** alebo má **praktickú alebo úplnú slepotu** oboch očí, vyhotoví príslušný orgán parkovací preukaz na základe právoplatného rozhodnutia o parkovacom preukaze.

Fyzická osoba s ťažkým zdravotným postihnutím je **odkázaná na individuálnu prepravu osobným motorovým vozidlom**, ak nie je schopná na rovnakom základe s ostatnými osobami a pri rešpektovaní jej prirodzenej dôstojnosti:

- premiestniť sa k vozidlu verejnej hromadnej dopravy osôb a k prostriedku železničnej dopravy a späť,

- nastupovať do vozidla verejnej hromadnej dopravy osôb a do prostriedku železničnej dopravy, udržať sa v ňom počas jazdy a vystupovať z vozidla verejnej hromadnej dopravy osôb a z prostriedku železničnej dopravy alebo
- zvládnuť z dôvodu ťažkého zdravotného postihnutia inú situáciu vo vozidle verejnej hromadnej dopravy osôb a v prostriedku železničnej dopravy najmä z dôvodu poruchy správania pri duševných ochoreniach, vertebrobasilárnej insuficiencie s ťažkými závratmi, straty dvoch končatín, kardiopulmonálnej nedostatočnosti ťažkého stupňa alebo ťažkej poruchy sfinkterov.

Doba platnosti parkovacieho preukazu je **neobmedzená**, ak fyzickej osobe s ťažkým zdravotným postihnutím nezanikne nárok na parkovací preukaz. Parkovací preukaz je potrebné **umiestniť v prednej časti vozidla** tak, aby bola predná časť parkovacieho preukazu jasne viditeľná na účely kontroly.

Parkovací preukaz sa smie na vozidle **používať len v súvislosti s prepravou osoby, ktorá je jeho držiteľom**. Ak sa vozidlo práve nepoužíva na tento účel, vodič je povinný parkovací preukaz odstrániť.

Vodič vozidla s parkovacím preukazom môže stáť na mieste vyhradenom pre vozidlá prepravujúce osoby s ťažkým zdravotným postihnutím a nemusí po nevyhnutnej potrebný čas dodržiavať zákaz stáť. Ak je to nevyhnutné, môže vodič takéhoto vozidla vchádzať aj tam, kde je dopravnou značkou vjazd povolený len vymedzenému okruhu vozidiel, a do pešej zóny, pritom však nesmie ohroziť bezpečnosť cestnej premávky.

Zdroj: Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky
<http://www.employment.gov.sk>

Aký je rozdiel medzi evidenčným listom dôchodkového poistenia a zápočtovým listom

Zákon č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov ukladá zamestnávateľom povinnosti v sociálnom poistení za zamestnancov, ktorí sú k nim v pracovnom pomere alebo v inom právnom vzťahu. V oblasti dôchodkového poistenia, ako jedného z druhov sociálneho poistenia, ide o povinnosť

❖ **viest** o svojich zamestnancoch **evidenciu** na účely sociálneho poistenia a

- ❖ **predložiť** túto evidenciu pobočke Sociálnej poisťovne, a to v lehote
 - **do troch dní od uplatnenia nároku na dávku** alebo
 - **do troch dní** od skončenia pracovného pomeru alebo iného právneho vzťahu k zamestnávateľovi [§ 231 ods. 1 písm. j) zákona č. 461/2003 Z. z.].

Tieto povinnosti je zamestnávateľ povinný podľa § 231 ods. 2 zákona č. 461/2003 Z. z. v znení neskorších predpisov plniť na tlačivách alebo inou formou, ktorých obsah a spôsob zasielania určí Sociálna poisťovňa, pričom tlačivom, na ktorom sa vedie a predkladá evidencia na účely dôchodkového poistenia, je od 1. januára 2004 **evidenčný list dôchodkového poistenia**.

Evidenčný list dôchodkového poistenia je zamestnávateľ povinný vyhotoviť pre všetkých zamestnancov (poistencov) a **slúži na preukázanie skutočností rozhodujúcich na posúdenie nároku na dôchodok a určenie jeho sumy, prípadne na účely určenia sumy zvýšenia vyplácaného dôchodku**. Ide najmä o preukázanie

- obdobia dôchodkového poistenia,
- dosiahnutých vymeriavacích základov,
- kalendárnych dní vylúčených dôb.

Po vyplnení jednotlivých rubriek evidenčného listu dôchodkového poistenia je zamestnávateľ povinný ho predložiť **príslušnej pobočke Sociálnej poisťovne**, v pôsobnosti ktorej sa nachádza útvar zamestnávateľa, ktorý vedie evidenciu miezd, do troch dní od

- ◆ **uplatnenia nároku na dôchodkovú dávku** alebo
- ◆ **skončenia pracovnoprávneho vzťahu**.

Zamestnávateľ je povinný podľa § 75 ods. 2 zákona č. 311/2001 Z. z. Zákonník práce v znení neskorších predpisov vydať zamestnancovi potvrdenie o zamestnaní (ďalej len „**zápočtový list**“), ktoré je základným dokladom zamestnanca o tom, že skutočne u zamestnávateľa pracoval, akú dobu a aké nároky mu z pracovného pomeru vyplynuli a slúži ako **potvrdenie preukazujúce počet odpracovaných rokov**, a to najmä **na účely posúdenia nároku na dovolenku**, prípadne sa ním preukazuje ukončenie pracovného pomeru, dočasná práceneschopnosť, druh vykonávanej práce, zrážky zo mzdy a pod. Zamestnávateľ zápočtový list vydáva priamo **svojim zamestnancom** pri skončení pracovného pomeru, ak nie, zamestnanec by si ho mal pri skončení zamestnania od svojho zamestnávateľa vyžiadať a odložiť pre potreby budúceho zamestnávateľa.

Z toho vyplýva, že zatiaľ čo zápočtový list slúži najmä pre potreby zamestnávateľov, evidenčným listom dôchodkového poistenia sa preukazujú skutočnosti slúžiace výlučne Sociálnej poisťovni na posúdenie nároku na dôchodok a určenie jeho sumy alebo na určenie sumy zvýšenia dôchodku.

Zápočtový list **nemôže** na účely dôchodkového poistenia plne **nahradiť evidenčný list dôchodkového poistenia**, pretože obsahuje len údaje o trvaní pracovného pomeru, nie však údaje o období dôchodkového poistenia, vymeriavacích základoch a vylúčených dobách, **teda údaje, ktoré sú najdôležitejšie v dávkovom dôchodkovom konaní**. Ak však nie je možné pri odchode poistenca do dôchodku preukázať dobu poistenia (zamestnania) obvyklým spôsobom (evidenčný list dôchodkového poistenia, evidenčný list dôchodkového zabezpečenia, potvrdenie zamestnávateľa o dobe zamestnania vyhotovené na tento účel), **môže zápočtový list slúžiť ako podporný dôkazný prostriedok** na jej preukázanie.

Potvrdzovanie práceneschopnosti – dôležitá právomoc v rukách lekárov

Dočasná pracovná neschopnosť je významným inštitútom v právnom poriadku Slovenskej republiky. Uplatňuje sa v súvislosti s ochranou občanov v prípade prechodného zhoršenia zdravotného stavu, v dôsledku ktorého je fyzická osoba dočasne nespôsobilá vykonávať doterajšiu zárobkovú činnosť.

Okrem osobitného postavenia, ktoré uznanie dočasnej pracovnej neschopnosti poskytuje dotknutej osobe v pracovnoprávných vzťahoch, či službách zamestnanosti, dôležitú úlohu zohráva najmä v sociálnej oblasti, a to pri zabezpečovaní náhrady príjmu zo zárobkovej činnosti v prípade jeho straty zo zdravotných dôvodov.

Potvrdzovanie dočasnej pracovnej neschopnosti patrí do kompetencie lekárov, poskytujúcich zdravotnú starostlivosť, s ktorými má posudzovaná osoba uzatvorenú dohodu o poskytovaní zdravotnej starostlivosti. V zmysle § 233 ods. 2 písm. d) zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení (ďalej len „zákon o sociálnom poistení“), dočasnú pracovnú neschopnosť potvrdzuje poskytovateľ zdravotnej starostlivosti na tlačive určenom Sociálnou poisťovňou. Týmto tlačivom je *Potvrdenie o dočasnej pracovnej neschopnosti*, ktorým práceneschopná osoba, ako aj poskytovateľ zdravotnej starostlivosti na účely sociálneho poistenia preukazujú jej uznanie Sociálnej poisťovni.

Uznanie dočasnej pracovnej neschopnosti je podľa zákona o sociálnom poistení jednou z podmienok na vznik nároku na nemocenské, ktoré poskytuje

poistencom Sociálna poisťovňa zo systému nemocenského poistenia. To znamená, že lekári svojimi rozhodnutiami vo veci dočasnej pracovnej neschopnosti majú priamy dosah na vynakladanie prostriedkov Sociálnej poisťovne na nemocenské poistenie.

Účelnosť vynakladania prostriedkov na nemocenské poistenie je jedným zo základných princípov výkonu sociálneho poistenia. Sociálna poisťovňa na základe zákona o sociálnom poistení vykonáva v oblasti dočasnej pracovnej neschopnosti poistencov kontrolnú činnosť zahrňujúcu kontrolu posudzovania spôsobilosti na prácu ošetroujúcim lekárom a kontrolu dodržiavania liečebného režimu dočasne práceneschopného poistenca. Okrem toho dlhodobo aktívne sleduje a analyzuje vývoj dočasnej pracovnej neschopnosti a jej ukazovateľov.

Z dlhodobého sledovania vývoja dočasnej pracovnej neschopnosti vyplýva, že tento ukazovateľ je významne ovplyvniteľný aj spoločenskými udalosťami a legislatívnymi zmenami. Ako príklad možno uviesť legislatívne zmeny v oblasti dobrovoľného nemocenského poistenia, o ktorých médiá informovali širokú verejnosť už od začiatku roka 2012. **V zmysle novej právnej úpravy od 1. februára 2012 je možné dobrovoľné nemocenské poistenie len v rámci komplexného sociálneho poistenia na všetky sociálne udalosti kryté sociálnym poistením (choroba, staroba, smrť a nezamestnanosť), teda vrátane dobrovoľného dôchodkového poistenia a dobrovoľného poistenia v nezamestnanosti.** Dobrovoľné nemocenské poistenie podľa právnej úpravy účinnej do 31. januára 2012 vo väčšine prípadov zaniklo zo zákona 1. februára 2012. Už od januára 2012 bolo v ukazovateľoch dočasnej pracovnej neschopnosti zaznamenané významné zvýšenie novohlásených dočasných pracovných neschopností práve z tohto druhu poistenia. Je zrejmé, že tento stav nenastal objektívne v dôsledku náhleho zhoršenia zdravotného stavu poistencov, ale práve v dôsledku legislatívnej zmeny, kedy sa dobrovoľne nemocensky poistené osoby snažili využiť poberanie nemocenskej dávky z „výhodnejšieho“ poistenia ešte pred jeho zánikom zo zákona, resp. po jeho zániku v ochrannej lehote.

Zdroj: Sociálna poisťovňa ústredie - Bratislava
<http://www.socpoist.sk/>

informácie pre SPI sprostredkovala Ing. Anna Pisarčíková

